

SİGMUND FREUD'UN MİSYONU: FREUD'UN KİŞİLİĞİ VE ETKİLERİ ÜZERİNE BİR İNCELEME

Sigmund Freud's Mission: An Analysis of His Personality and Influence

Öznur YEMEZ*

Öz

Almanya doğumlu Yahudi asıllı Amerikalı Erich Fromm Neo-Freudyen psikanalizin önde gelen isimlerindendir. Fromm'un bir filozof ve sosyolog olması psikanalize hümanist bir bakış açısı getirmesini sağlamıştır. 1959 yılında yayımladığı *Sigmund Freud's Mission* İngilizce kaleme aldığı sonraki dönem eserlerindendir. Çalışma, Orhan Düz çevirisiyle *Sigmund Freud'un Misyonu* adıyla Türkçeye kazandırılmış ve 2017 yılında Say Yayınları tarafından yayımlanmıştır. On bölümden oluşan eser Freud'a tam anlamıyla psikanaliz yapıldığı ve onun, yazarın kendi tabiriyle "putlaştırma" olmaksızın, nesnel bir biçimde ele alındığı ilk ve belki de tek, biyografisidir. Fromm kitabında Freud'u psikanaliz koltuğuna oturtmuş ve kişiliğinden başlayarak, annesiyle ve başta karısı olmak üzere diğer kadınlarla ilişkisini, babası başta olmak üzere diğer erkeklerle çatışma biçimindeki karmaşık ilişkisini, daha doğrusu erkeklere olan örtük bağımlılığını, Freud'un otoriter tavrını, dünya tarihindeki yerini, psikanalizin zamanla siyasal ve dini bir yapıya bürünmesini, inancı ve politik görüşlerini incelemiştir. Bu bağlamda karakter katli ya da putlaştırma olmaksızın Freud'u görüldüğü, olmak istediği ya da göstermek istedikleri gibi değil, gerçekte olduğu gibi ele almış ve anlatmıştır. Çalışma bu açıdan nesnel bir Freud portresi sunması bakımından değerlidir; Freud bir dini ya da siyasi oluşum lideri, bir devrimci veyahut bir tanrı olarak değil, zaafı ve kusurlarıyla normal bir insan olarak ele alınmıştır.

Anahtar Sözcükler: Erich Fromm, Sigmund Freud, psikanaliz, biyografi, psikanaliz tarihi.

ABSTRACT

Erich Fromm, a German American of Jewish origin, is a leading figure in Neo-Freudian psychoanalysis. As a philosopher and sociologist, Fromm provided a humanist perspective to psychoanalysis. His biography, *Sigmund Freud's Mission*, published in 1959, is among his later works written in English. The book was translated into Turkish by Orhan Düz under the title *Sigmund Freud'un Misyonu* and published by Say Publishing in 2017. Consisting of ten chapters, the work is the first, and per-

* Dr., Selçuk Üniversitesi, Edebiyat Fakültesi, İngiliz Dili ve Edebiyatı Bölümü, Konya/Türkiye. E-posta: oznyurymez@gmail.com. ORCID: 0000-0002-1102-7407.

haps only, biography to fully psychoanalyze Freud and to present him objectively, without, as the author puts it, “hero worship”. In his book, Fromm had Freud lie down on his psychoanalytic couch, and beginning with his personality, psychoanalyzed his relationship to his mother and other women, especially his wife; his complex and strained relationship to his father and other men, more specifically, his dependence on men, and scrutinised Freud’s authoritarianism, his significance as the world reformer, the quasi-political character of the psychoanalytic movement, and his religious and political convictions. In this context, without character assassination or hero worship, he portrays Freud as he truly was, not as he appeared, as he wished to be, or as others wanted to portray him. In this respect, the work is valuable for presenting an objective portrait of Freud; he is not portrayed as a leader of a religious or political movement, a revolutionary, or a god, but as a normal human being with his shortcomings and flaws.

Keywords: Erich Fromm, Sigmund Freud, psychoanalysis, biography, history of psychoanalysis.

Fromm, Erich (2017). *Sigmund Freud’un Misyonu: Freud’un Kişiliği ve Etkileri Üzerine Bir İnceleme*. Çev. Orhan Düz. Say Yayınları, 120 sayfa.

Sosyal psikolog, sosyolog, felsefeci ve psikanalist Erich Fromm (1900–1980) Neo-Freudyen psikanalizin öne çıkan temsilcilerindendir. Fikirleriyle Karen Horney’e de ilham veren Fromm’un muhakkak ki psikanalize en büyük katkısı bireyin psikolojisinin bağlı olduğu toplumdan bağımsız değerlendirmeyeceği fikridir. Kültürel faktörleri göz ardı etmeyen Fromm bu bağlamda psikanalize insan merkezli bir bakış açısı getirmiştir. İlk dönem eserlerini Almanca kaleme alan Fromm, Nazi rejimi dolayısıyla Amerika’ya iltica ettikten sonra çalışmalarını İngilizce yazmaya başlamıştır. En bilinen eserleri arasında *İnsanın Kendisi İçin* (1947), *Psikanaliz ve Din* (1950), *Sevme Sanatı* (1956) ve *Sahip Olmak ya da Olmak* (1976) yer almaktadır. Freud’un teorilerine yaptığı tamamlayıcı eleştirilerle tanınan Fromm 1959 yılında yayımladığı *Sigmund Freud’un Misyonu* adlı eserinde bu kez Freud’un kendisini psikanaliz koltuğuna oturtmuş ve analize tabi tutmuştur. Fromm çocukluğundan başlayarak Freud’un hayat hikâyesini ele almış ve Freud’un geçmişi ile kendi icadı olan psikanalizin tarihçesini eşzamanlı irdlemiştir. Bir nevi analizan ve analist yer değiştirmiş; Freud’un kişisel tarihi ve yaşadığı dönemin toplumsal tarihi paralel olarak işlenmiştir. Fromm ise, karakter katli yapmadan ya da Freud’u putlaştırmadan, objektif bir biçimde ele almış; kişiliğini, çocukluğundan başlayarak ailevi ilişkilerini, kadınlarla ve erkeklerle olan ilişkisini ve psikanalize yaptığı katkıları ayrıntılı bir şekilde incelemiştir. Sadece Freud’u değil, Freud’un ileri sürdüğü teorileri de ele almış ve yorumla-

miştir. Erich Fromm, bir biyografi yazarı olarak, Freud'u gerçekte olduğu gibi ele almıştır; güçlü yönleri, zaafları, hataları ve katkılarıyla normal bir insan olarak incelemiştir. Bu bağlamda Freud'a kelimenin tam manasıyla tarafsız bir psikoanaliz yapmayı başarmış ilk ve belki de tek, psikanalisttir.

Fromm, "Freud'un Gerçeğe Olan Tutkusu ve Cesareti" başlıklı birinci bölümde psikanalizin kökenini kurucusu Freud'un kişiliğinde aramıştır; bu bağlamda psikanaliz iyi ve kötü yönleriyle Freud'dan izler taşımaktadır. Freud'un kişiliğiyle ilgili iki uç değerlendirmenin varlığından bahseden yazar, onu yüceltenler kadar yerenlerin de olduğunu, ancak bunun Freud'un psikanaliz üzerindeki etkisini anlamamızda hiçbir şey ifade etmediğinin altını çizer. Aydınlanma çağıının bir ferdi olan Freud'la ilgili kesin olan tek şey akla olan sarsılmaz inancı ve gerçeğin peşinden korkusuzca gidebilme tutkusudur. Bu bağlamda Freud bireyin akılcı bir yaşam üslubu benimseyerek yaşamına bir anlam katabileceğini, otoritenin baskısından kurtulabileceğini ve böylece kendi otoritesini kurabileceğini özellikle vurgular. Freud'un bu akılcı bakış açısı hem yaşamında hem de tüm eserlerinde kendini göstermiştir. Yahudi olmasının da bunda büyük etkisi olduğunu vurgulayan Fromm, inançlarından ötürü dışlanan ve damgalanan bir azınlığın bilim alanında var oluş göstererek üstünlük elde etmeye çalıştığını belirtir. Kaldı ki Yahudilik, ona göre, disiplin ve aklın egemen olduğu bir gelenektir. Yaşadığı dönem de Freud'un öğretilerinin gelişimine katkı sağlamıştır; zira Avusturya Macaristan İmparatorluğu yıkılmak üzereydi. Monarşinin yok olmaya yüz tuttuğu bu dönem Freud'un sorgulayan zihnini kamçulamıştır. Toplumsal istikrarın ne kadar önemli olduğunu idrak eden Freud sürekliliği akılda aramıştır. Bununla birlikte, Freud'un ortalama üstü zekâsı ve doğuştan gelen yeteneği para, güç ve mevkiden yoksun olmasını bilim ve bilgiyle üstünlük ve prestij elde ederek telafi etmesini sağlamıştır. Freud'un zihniyetine göre akıl yalnızca düşünceden ibarettir; hisler ya da duygular akla karşıttır ve bu nedenle ikincil bir öneme sahiptir. Bu bağlamda Freud aydınlanma çağı filozoflarının duyguları küçümseyen tavrını benimsemiştir. Buna göre, birey içinde bulunduğu koşulları entelektüelleştirebilirse acı çekmesine neden olan koşulları da değiştirebilirdi. Fromm'un özellikle vurguladığı gibi, düşünceler duygulardan yalıtılırsa aslında hem düşünce hem de duygular çarpıtılır ve bunun sonucunda ortaya çıkan insan profili de çarpık bir hal alırdı. Freud'un akla olan inancı kadar bu gerçeğin peşinden gitme ve bunu yaşamına uygulama cesaretini de es geçmemek gerekir. Nihayetinde, eyleme dönüşmeyen fikir geçersizdir. Freud'un hakikatin peşinde gitme cesareti aslında dışlanmasına, damgalanmasına ve yalnızlaştırılmasına sebep olmuştur; bu açıdan

Freud tecrit edilmeyi göze alarak herkese ve her şeye meydan okumuştur. Bir yandan ötekileştirildiği için acı çekiyor, diğer yandan da bunu ortadan kaldıracak hiçbir şeyi yapma ihtiyacı hissetmiyor; hatta onurlu yalnızlığıyla gurur duyuyordu.

“Annesiyle ilişkisi: Özgüven ve Güvensizlik” başlıklı ikinci bölümde yazar, Freud’un analizanlarına yaptığı gibi, çocukluğuna inmiş ve annesiyle ilişkisini mercek altına almıştır. İlginçtir ki babayla olan ilişkinin bireyin karakter oluşumundaki önemine vurgu yapan Freud kişiliğinde annesinin derin izleri olduğunu gerçeğini dillendirmekten çekinmiştir. Anthony Storr’un da dile getirdiği gibi Freud annesinin altın oğluydu; bu bağlamda anne sevgisinin sürekliliği için kardeşleriyle rekabet halindeydi. Kendisinden bir yaş küçük olan erkek kardeşi Julius’u çok kıskanır, iki buçuk yaş küçük olan kız kardeşi Anna’dan hiç hazzetmezdi. Kapris yaparak anne sevgisini test etmeyi unutmaz, anne tarafından diğer evlatlarına yeğlendiğini gösterdiği durumlar olurdu. Fromm buna örnek olarak sırf sesten rahatsız olduğu gerekçesiyle annesinin kız kardeşine piyano dersi vermesine engel olmasını anlatır. Henüz on yaşında bir çocuk olarak aile içinde ve anne üzerinde böyle bir etkiye sahip olması şaşırtıcıdır; Freud her daim annesinin gözdesiydi ve bunun entelektüelliğini beslediği aşıkardı. İlginçtir ki işi ve meslektaşları dışında kimseye ayıracak zamanı olmayan Freud uzun yıllar boyunca her pazar annesini ziyaret etmiş, akşamında da yemeğe çıkarmıştır. Fromm, babanın aksine, anne sevgisinin koşulsuz ve şüphesiz olduğunun altını çizer; hele ki aile içinde anne, babadan daha etkin bir roldeyse bu sevgi bir erkeğin zafer ve başarı duygusunu büyük ölçüde tatmin ederek yüksek derecede bir özgüven inşa etmesini sağlar. Anne sevgisi yetenekli olan bir çocuğun kendini gerçekleştirmesini sağlar; bu bağlamda Freud’un başarılarında şüphesiz annesinin de büyük bir payı vardır. Ancak Freud bunu yalnızca başkalarından gizlemekle kalmamış, aynı zamanda kendinden bile yadsımıştır. Fromm annesine olan aşırı bağlılığın Freud’un Oedipus Kompleksi keşfinde etkili olduğunun altını çizer; fakat Freud bunu yalnızca içgüdülerle sınırlandırmak gibi bir yanılsama yaşar. Fromm, Freud’un yoksulluk korkusu ve açlık fobisinden muzdarip oral-alıcı kişilik özellikleri sergilediğini vurgular; yani korkuları daha ziyade besleyen, seven ve güvende hissettiren annenin sevgisinin eksilmesi ihtimalidir. Bu güvensizliğin başka biçimlerde tezahür ettiğinin altını çizen Fromm Freud’un tren yolculuğuyla ilgili korkusunun da bundan kaynaklandığını belirtir. Bu korku Freud’un uzun yıllar aynı dairede oturmasının da temel sebebidir.

Çalışmanın “Freud’un Kadınlarla İlişkisi: Aşk” başlıklı üçüncü bölümü kadınlara bakış açısı ve başta karısı olmak üzere karşı cinsle ilişkisini baz almaktadır. Fromm, Freud’un annesine olan bağımlılığının karısıyla olan ilişkisine etki ettiğini, bunu da evlilik öncesi ve sonrasında karısına tutumundan anlaşılabileceğini belirtir. Anneyle aşırı özdeşleşim yaşama durumu bu açıdan arzu nesnesine olan tavrını etkilemiştir. Evlilik öncesi dönemde nevrotik bir kıskançlık ve sevecenlik ihtiyacı içerisinde kaybolan Freud’un öznel aşk yaşantısı daha ziyade arzu nesnesi üzerinde tam bir hakimiyet kurma şeklinde kendini ele vermektedir. Aslında bu, Freud’un yetiştiği toplumda baskın olan ataerkil kadın idealinin dışavurumuydu ve Freud için de kadın ikinci cinsti. Oral-alıcı bir kişilik olarak Freud nişanlısı Martha ile arasına giren her şeye ve herkese öfke kusmuş; bu öfke yalnızca erkek akranlarına değil, Martha’nın erkek kardeşlerine, hatta annesine bile yöneltilmişti. Freud nişanlısının sevgisini nevrotik bir biçimde test ederek ölçmüş, kendisi için nelerden ve kimlerden vazgeçebileceği ölçüsüyle sevildiğine emin olmaya çalışmıştı. Bu bağlamda Freud’un sevgi alma ve verme kapasitesi birbiriyle çelişmekteydi. Nitekim ilişkileri evlilik sonrasında tutkudan ve aşktan yoksun bir birlikteliğe evrilmişti. Fromm’a göre nişanlılık evresinde erkekliğini kanıtlama uğraşı içinde olan Freud evlilik sonrasında kadının kadınlığını ispatlamasını bekler olmuş ve bunu da ancak iyi bir ev hanımı/eş/anne rolleriyle mümkün olduğuna inanmıştı. İçindeki erkeksi fetih duygusunu evlenerek tatmin eden Freud sonrasında eşini ve evliliğini bir mutluluk kaynağı olarak görmemiştir. Fromm bunu Freud’un günlük rutininde ve tatillerinde zamanını nasıl geçirdiğine bakarak anlamının mümkün olduğunu vurgular. Freud yaz mevsiminde yorgunluğunu atmak için tatile çıkar, yılın diğer günlerindeyse yoğun bir çalışma temposu içinde olurdu; yani karısına ayıracak hiç zamanı yoktu. Fromm Freud’un ket vurulmuş bir cinselliği olduğunu ve cinsel dürtüleri güçlü olmadığından kadınlara pek ilgi duymadığını vurgular. Kadınlarla duygusal bağ kuramaması onları anlamasına ve doğru değerlendirmesine engel teşkil etmiş, bu nedenle kadınları cinsel dürtülerden yoksun, erkeklik kompleksi içerisinde boğulmuş, penis imrenmesi yaşayan kıskanç ve güvensiz bireyler olarak görmüştür. Freud’u tipik bir Püriten olarak nitelendiren Fromm ona göre yalnızca ilkel insanların cinsel dürtülerini bastıramadığını dile getirir.

Eserin “Erkeklerle Bağımlılığı” başlıklı dördüncü bölümü Freud’un anne figürüne bağımlılığının meslektaşlarıyla, yakın arkadaşlarıyla ve diğer hemcinsleriyle ilişkilerinde bir örüntü olarak tezahür etmesine odaklanmaktadır. Ötekine bağımlı olma konusunda nevrotik bir gururu olan Freud bu nedenle

bağımlılığının farkına varamamış ve anne figüründen beklediği koşulsuz destek ve sevgiyi göremediği erkek dostlarıyla ilişkisini kesmiştir. Breuer, Fliess, Rank, Ferenczi ve Jung ile olan dostluğunun yazgısı aynı olmuştur. Her ne kadar Freud “Dostlarımla arama psikanaliz girdi” dese de bakıcı anne rolünü yerine getirmeyen herkesi hayatından çıkarmıştır. İlginçtir ki bu dostları aynı zamanda psikanalizi geliştirmesine ilham sağlayan kişilerdir ve yine, kendi tabiriyle, psikanaliz yüzünden dostluğunu bitirmek zorunda kalmıştır. Freud, erkeklere olan aşırı bağımlılığını ancak bağımlı olduğu erkekleri hayatından temelli çıkartarak yönetebilmiştir. Fromm bu durumu Freud’un oral-alıcı bir karakter olarak yaşadığı çelişik duygululuğa bağlamaktadır. Fromm başkalarından öğrendiği bilgileri Freud’un kendine mal etmeyi sevdiğini vurgular. Spielrein, Jung, Breuer, Adler, Rank, Ferenczi ve Fliess’in fikirlerini alıp kendi fikriymiş gibi sunması, hatta buna en çok da kendinin inanması elbette Freud’un bir zaafıdır.

Çalışmanın “Babasıyla ilişkisi” başlıklı beşinci bölümü Freud’un babasıyla ilişkisinin çelişik duygusal doğasını irdelemektedir. Zihnindeki baba imgesi zedelenmiş olan Freud bu yüzden babaya ve baba figürünü temsil eden her türlü otoriteye başkaldırmıştır. İlginç bir şekilde, psikanalizin babası olarak kendine yapılan en ufak bir eleştiriye bile tahammülü olmamış ve bir otorite olarak tam bir biat beklemiştir. Bir nevi kendi otoritesi dışında hiçbir erkeğin otoritesini kabul etmemiştir. Anneyle özdeşleşim yaşayan Freud babaya karşı bir üstünlük duygusuna sahipti ve bunu küçük yaşlardan itibaren dışa vurmaktaydı. Fromm’a göre baba figürüyle ilişkisi de çelişik duygululukla yönetilmekteydi ve bu duygunun temeli anne figürünün babaya olan tavrıydı. Bu bağlamda Freud’u devrimci değil, bir isyankâr olarak kabul eden Fromm onun sadece kendini onaylamayan otoritelere baş kaldırdığının altını çizer.

Kitabın altıncı bölümü olan “Freud’un Otoriterliği” eleştiriye hoşgörü-süzlüğünü ele alır. Freud otoriter yapısından dolayı kuramlarına yapılan düzeltme önerilerine veya bu kuramları geliştirmesine olanak sağlayacak yeni görüşlere kapalı kalmıştır. Bu bağlamda fikir ayrılığına düştüğü öğrenci ya da arkadaşı olan meslektaşlarıyla ilişkisini kesmiştir. Bir açıdan Freud herkesin itaat ettiği tek otorite olmak istemiş ve bu nedenle otoritesine tehdit gördüğü herkese baş kaldırmış; otoritesini kabul edenlere saygıyla yaklaşmıştır. Fromm’un itaat kavramı üzerinden analiz edecek olursak Freud’un otoriter vicdanlı olduğunu söylemek yerinde olur. Hümanist bir vicdan geliştirmede için Fromm onu devrimci olarak değil de asi olarak tanımlar. Ayrıca Freud’un kendisine muhalif olanlara karşı zaman zaman çok acımasız ola-

bildiği de bir gerçektir. Freud'u putlaştırmadan ele almaya çalışan Fromm, taraftarlarının onun bu otoriter yapısını inatla inkâr ettiklerini vurgular.

Çalışmanın yedinci bölümü “Dünya Reformcusu Olarak Freud” askeri ve siyasi liderlere olan hayranlığının psikanalize nasıl etki ettiğini ele almaktadır. Çocukluğundan beri siyasi liderlere ve tarihi kahramanlara ilgisi olan Freud bu duygularını tatmin etmek için psikanalizden yararlanmıştır. Bir bakıma psikanaliz Freud'un siyasi lider olma arzusunu tatmin etmiştir. Freud psikanaliz hareketini daha ziyade siyasi bir lider gibi yönetmiş, kendini de bir nevi kahraman ya da kurtarıcı olarak görmüştür. Fromm, Freud'un bilinçdışında kendini Musa ile özdeşleştirdiğinin altını çizer. Bu özdeşleşme, psikanalizin kurtarıcısı ve veliahdı olarak gördüğü Jung'la yollarının ayrılmasından sonra eksen değiştirmiş ve Freud bu kez bilinçli bir biçimde kendini Kristof Kolomb ile özdeşleştirmiştir. Fromm bunu Freud'un bilinçdışının onu asla bozguna uğratmayacak şekilde yapılanması ve işlemesi olarak izah eder. Freud'un asıl amacı psikanalizle dünyayı dönüştürmekti ve Fromm bu sebepten onu 20. yüzyılın en büyük reformcularından biri olarak görür.

“Psikanaliz Hareketinin Yarı Siyasal Yapısı” başlıklı sekizinci bölüm psikanaliz tarihinin psikoloji kuramından ziyade dini ve siyasi bir hareketin tarihçesi olarak ilerlemesine odaklanmaktadır. Bilimsel çalışmalar hazırlayan bir bilim adamı olmak Freud'a yeterli gelmediğinden küresel çapta bir psikanaliz hareketi başlatmıştır. Uluslararası Psikanaliz Federasyonu bu sebepten bilimsel bir dernekten çok despot bir örgüte dönüşmüştür. Psikanalizin Yahudi düşmanlığına kurban gitmesini istemeyen Freud hareketin liderliğinin Viyanalı Musevilerden İsviçreli Musevi olmayanlara geçmesini arzu etmekteydi. Jung bu bağlamda bir kahraman ya da dini bir kurtarıcı olarak görülmüştür ve Fromm'a göre, Jung'la dostluğunu bitirmek en çok Freud'a zarar vermiştir. Psikanalizin siyasi yapısını bizzat kabul eden Freud bu hareketle dünyayı değiştirmeyi umut etmekteydi. Psikanalizin bir dünya görüşü ya da yaşam felsefesi olduğunu kabul etmeyerek psikanaliz hareketini bilinçli olarak dini ve siyasi bir yapıda yürütmüştür. Bu bağlamda, Fromm'a göre, psikanaliz hareketi araç olmaktan çıkıp amacın ta kendisine dönüşmüştür.

“Freud'un Dinsel ve Siyasal Görüşleri” başlıklı dokuzuncu bölüm siyasi fikirlerine ve dini inancına odaklanmaktadır. İnsanın babasız bir toplumda yaşadığını ileri süren Freud tanrının varlığını, bireyin baba figürüne duyduğu saplantısının bir dışa vurumu olarak yorumlamıştır. Bu açıdan din bir yanılsamadır ve birey kurtarıcıya duyduğu ihtiyacı kendini en azından bu yanılsamadan kurtararak aşabilir ve böylece kendini de kurtarmaya başlayabilir.

Liberalizm ve sosyalizmden etkilenmesine rağmen Freud'un insana bakış açısı yaşadığı dönemi aşamamıştır. Ona göre insan yalnızca kendi ihtiyaçlarını karşılamak bakımından toplumsaldır ve bu açıdan Freud sadece yaşadığı çağın psikoloğudur.

“Özet ve Sonuç” başlıklı son bölüm Fromm'un Freud analiziyle ilgili yorumlarını baz almaktadır. Psikanaliz hareketinin ardındaki isimlerin herhangi bir dini inancı ya da siyasi görüşü olmayan kent entelektüelleri olduğunu vurgulayan Fromm bu insanların psikanalizi bir din olarak kabul ettiklerinin altını çizer. Ortodoks Freudyen düşünceden şaşmayan psikanalistler bile en ufak bir eleştiride bu hareketin dışında kalmaktaydı. Bu açıdan psikanalizin merkezinde dogma yer almaktaydı. Freud'un sabit fikirliliğine gönderme yapan Fromm onun sadece kendi kuramlarını destekleyecek klinik çalışmalar yaptığını belirtmiştir. Bu açıdan Freud'un putlaştırılmasının temel nedeni psikanalizin siyasi yapısıdır. Bu hareketin otoriter ve fanatik takipçileri psikanalizin gelişmesine engel olmuşlardır. Aslında Freud'un cinsellikle ilgili görüşlerinin bu kadar etki yaratmasının esas nedeni dönemine göre bu konuların tabu olmasıdır. 1920'lerde ortaya çıkan cinsel özgürlük dalgasıyla beraber bu kuramlar sıradan bir hal almıştır. Freud'u enerjik, hırslı, çalışkan, yalnız ve benmerkezci olarak tanımlayan Fromm ötekine tutumunun kendisine nasıl davrandığıyla belirlendiğinin altını çizer.

Erich Fromm, *Sigmund Freud'un Misyonu* adlı biyografisinde Freud'a tam anlamıyla psikanaliz yapmıştır. Freud'un çocukluğuna inerken psikanalizin geçmişini göz ardı etmemiş hem Freud'un kişiliğini hem de psikanalizin dönüşümünü eşzamanlı işlemiştir. Freud'a karşı önyargılardan ya da onunla ilgili kanıksanmış yanlış fikirlerden arınmayı başaran Fromm tarafsız bir biyografi sunmuş ve onu, kusurları ve iyi yönleriyle, sıradan bir insan olarak ele almayı başarmıştır. Çalışma bu açıdan tarafsız bir Freud portresi sunması bakımından değerlidir. Orhan Düz duru bir çeviriyle Fromm'un hali hazırda anlaşılması zor olan üslubunu yumuşatmıştır. Bu bağlamda Düz'ün katkılarıyla eserin okunması ve yorumlanması kolaylaşmıştır.

Kaynakça

Fromm, Erich (2017). *Sigmund Freud'un Misyonu: Freud'un Kişiliği ve Etkileri Üzerine Bir İnceleme*. Çev. Orhan Düz. Say Yayınları.

“COPE-Dergi Editörleri İçin Davranış Kuralları ve En İyi Uygulama İlkeleri” çerçevesinde aşağıdaki beyanlara yer verilmiştir:

Etik Kurul Belgesi: Bu çalışma için etik kurul belgesi gerekmemektedir.

Çıkar Çatışması Beyanı: Bu makalenin araştırması, yazarlığı veya yayınlanmasıyla ilgili olarak yazarın potansiyel bir çıkar çatışması yoktur.

The following statements are made in the framework of “COPE-Code of Conduct and Best Practices Guidelines for Journal Editors”:

Ethics Committee Approval: Ethics committee approval is not required for this study.

Declaration of Conflicting Interests: The author has no potential conflict of interest regarding research, authorship or publication of this article.